

HARJU MAAKONNAPLANEERINGU MAAVARADE TEEMAPLANEERING

Planeeringu ja mõjude hindamise, sh KSH aruande eelnõude
avaliku väljapaneku tulemusi tutvustav avalik arutelu

PROTOKOLL

Kostivere Kultuurimõis, 11.06.2025
Algusega kell 18.00

Juhatas: *Triin Koorits, Skepast&Puhkim OÜ (konsultant)*
Protokollis: *Aide Kaar, Skepast&Puhkim OÜ (konsultant)*

PÄEVAKORD:

1. Teemaplaneeringu (edaspidi TP) eesmärk ja vajadus –
Agnes Lihtsa, Majandus- ja Kommunikatsiooniministeerium (MKM)
2. Mõjude hindamine, sh KSH ja asjakohaste mõjude hindamine
3. Kui palju on varustuskindluse tagamiseks materjali vaja?
Harry Kuivkaev, Kliimaministeerium (KliM)
4. Avaliku väljapaneku käigus esitatud ettepanekud
5. Küsimused ja avatud arutelu

Küsimused ja arutelu:

1. **Küsimus (Andrus Umboja, Jõelähtme vallavanem):** Kõrgemargilise lubjakivi tagatud varustuskindlus on 8 aastat, kas see on uuendatud andmete kohane vajadus?
Vastus (Harry Kuivkaev, KliM): Jah, see on praeguse hetke vajadus. Vajadus on langenud ca 100 000 m³.
2. **Küsimus (Andrus Umboja, Jõelähtme vallavanem):** Ettekandes toodi, et leida on vaja 100 ha lubjakivi kaevandamise ala, aga siin on neid alasid 3-4 korda rohkem.
Vastus (Erki Vaguri, konsultant): Me planeerime alasid ülekattega, sest kõik leitud riigi huviga alad ei ole uuringutega kaetud. Võib juhtuda, et hilisemal uurimisel selgub, et nõutava kvaliteediga materjali seal ei ole. Teiseks, planeeringu eluea lõpus, 2050. aastal tuleks järgmistele põlvedele üle anda olukord, kus on varustuskindlus veel mingiks ajaks tagatud, et oleks võimalik välja töötada järgmisi lahendusi.
3. **Küsimus:** Kas planeeringu koostamisel on lähtutud uuringulubadest ja uuringutest kätte saadud andmetest?
Vastus (Harry Kuivkaev, KliM): Planeeringu koostamisel on tuginetud Eesti Geoloogiateenistuse poolt 2017. ja 2019. aastal koostatud Harjumaa varustuskindluse uuringutele. Lisaks kõikidele geoloogilistele andmetele.
4. **Küsimus:** TREV-2 ostis Jägala ala, kas see on metsamaa?

- Vastus (Harry Kuivkaev, KliM):** Jägala alaga on tegemist enamuses riigimaaga. Üks väike osa on eramaa.
5. **Küsimus:** Miks ei lähtuta nõukogude ajal tehtud uuringutest?
- Vastus (Harry Kuivkaev, KliM):** Harjumaad on uuritud aastakümneid. Kogu olemasolev info, ka nõukogudeaegne, on koondatud selle valdkonna pädevasse asutusse – Eesti Geoloogiateenistusse. Varem mainitud Eesti Geoloogiateenistuse 2017. aasta uuring on varasema geoloogilise info põhjal tehtud. Osad perspektiivalad on hinnatud puurkaevude andmete põhjal, aga mitte selles piirkonnas. Sellest tulenevalt on planeeringulahenduse koostamisel võetud arvesse ka nõukogudeaegne info.
6. **Küsimus:** Jägala on Tallinna kopsud, seega on õigustatud küsimus, miks te siin kaevandada soovite?
- Vastus (Harry Kuivkaev, KliM):** Meile on planeeringu algatamisel antud ülesanne leida lahendused varustuskindluse tagamiseks. Maavara saab kaevandada seal, kus see on. Nagu ettekandes mainiti, siis Harju maakond on väga tihedalt asustatud, siin erinevate maakasutusvajaduste vahel lahendusi leida ongi keeruline.
7. **Küsimus:** Miks on Jägala 3 alal puurkaevud lahti?
- Vastus (Harry Kuivkaev, KliM):** Seal on eeldatavalt seirekaevud, kuid need ei peaks olema lahti. Kui on lahti, siis andke sellest kindlasti Keskkonnaametile teada.
8. **Küsimus:** Jägala 2 ala serv on Jägala jõele väga lähedal, kas selle keskkonnamõjud on hinnatud?
- Vastus (Aide Kaar, konsultant):** Mõjud on hinnatud maakonnaplaneeringu tasemel. Veerežiimi, ja muud konkreetseid uuringud, saab teha kaevandusloa taotluse tasemel.
- Vastus (Harry Kuivkaev, KliM):** Selles piirkonnas on 200 puurkaevu ja mõju põhjaveele pole tekkinud. Puuraukude lubamisel hindavad spetsialistid nende mõju ja lubatavust.
9. **Küsimus:** Eraettevõtjad ei tee geoloogilisi uuringuid huvi pärast, neil on ikkagi soov kaevandada. Kas keskkonnamõjude uurimine arvestab juba kaevandamise teemat ka?
- Vastus (Harry Kuivkaev, KliM):** Uuringuloa taotlusele koostab Keskkonnaamet keskkonnamõju eelhinnangu, millega tuvastatakse kas KMH on vaja algatada. Lubjakivi kaevandamise loa taotluse puhul enamasti KMH algatatakse, erand on võibolla mõne karjääri laiendus. KMH koostamise ajaks loa taotluse menetlus peatatakse.
10. **Küsimus:** Kuidas nende lubade järjekord on?
- Vastus (Harry Kuivkaev, KliM):** Kõigepealt tehakse geoloogiline uuring, umbes nädal puuritakse, siis võtab laboritöö umbes aasta. Selle põhjal ettevõtte otsustab, kas tal on huvi sellel alal kaevandada. Kui on, siis esitab ettevõtte Keskkonnaametile kaevandusloa taotluse. Selles etapis peab Keskkonnaamet otsustama, kas algatada KMH. KMH tegemise ajaks loa taotluse menetlus peatub.
- Vastus (Triin Koorits, konsultant):** Me koostame maakonnaplaneeringut, et leida riigi huviga alasid, kuhu tulevikus saaks kaaluda karjäärirajamist. Me ei tea kas, millal, kuidas ja kuhu minnakse tegelikult tulevikus kaevandama. Seetõttu on ka mõjude hindamine üldisemal tasemel, oleme rõhku pannud tingimuste andmisele järgmiste etappide jaoks. Kui keegi otsustab alal kaevandada, siis tehakse detailne KMH.
11. **Märkus (Andrus Umboja, Jõelähtme vallavanem):** See kehtib nende alade kohta, mis ei ole menetlusi läbitud. Valla elanike jaoks on kõige problemaatilisemad Maardu III ja Ruu, nende osas on kaevandusloa taotluse menetlused juba läbitud.

12. **Küsimus (Andrus Umboja, Jõelähtme vallavanem):** Kas üldgeoloogilise uuringu load Jägalas on väljastatud?

Vastus (Harry Kuivkaev, KliM): Valla volikogu pani tingimuse, et uuringu põhjal ei tohi maardlat arvele võtta, seda ei saa eeldatavalt juriidiliselt arvestada. Taotlused on esitatud vana seaduse järgi ja seetõttu on ettevõttel õigus üldgeoloogilise uuringu põhjal ala maardlana arvele võtta.

13. **Küsimus:** Kui tehakse KMH ja antakse kaevandamis luba ning hiljem kaevandaja soovib karjääri laiendada, kas siis tuleb tal teha uus KMH?

Vastus (Aide Kaar, konsultant): Keskkonnaamet peab loa taotluse alusel otsustama, kas algatada KMH või mitte. Praktika on, et lubjakivi kaevanduse puhul algatatakse alati ja tehakse KMH sellel hetkel kehtivate nõuete alusel.

14. **Küsimus:** Kui KMH ei käsitle kõiki liike, mis alal on, siis kuhu selle teemaga pöörduda?

Vastus (Harry Kuivkaev, KliM): Kehtiva seadusandluse kohaselt tellib KMH küll ettevõtte, aga selle vaatavad läbi pädevad ametkonnad ja tunnistab nõuetele vastavaks Keskkonnaamet. Keskkonnaamet kontrollib ka, kas liigi info on KMH-s õige ja asjakohane. Tihti juhtub, et KMH tehakse ära, aga reaalselt kaevandama hakatakse hiljem, näiteks 5 aasta pärast. Selle ajaga võib olla alale levinud mõni liik, mida seal varem ei tuvastatud. Siis peab Keskkonnaamet otsustama, mida uues olukorras teha. Otsus lähtub sellest, mis liigiga on tegemist.

15. **Küsimus:** Kaevandamine tekitab palju tolmu. See levib nii inimeste koduaedadesse kui ka põllumaadele. Ka põllukultuure ei saa tolmu sees kasvatada.

Vastus (Triin Koorits, konsultant): See on tõsi, et eriti lubjakivi kaevandamine tolmu tekitab. Me tegime planeeringu koostamise käigus kaevanduslubade taotluste KMH aruannete analüüsi, et selgitada välja tolmutekke mõjuala. Lubjakivi puhul oli see maksimaalselt 360 m. Sellest alast väljaspool on õhukvaliteedi normid tagatud. Kohalike omavalitsustega konsulteerides laiendasime me selle puhvri veel 500 meetrile, et inimesi mitte häirida.

16. **Küsimus:** Kas need tulevased karjäärid pärast ka korrastatakse?

Vastus (Harry Kuivkaev, KliM): Mõned nõukogudeaegsed karjäärid on tõesti olnud pikalt avatud ja korrastamata, näiteks Väo ja Harku. Väoga tegeletakse aktiivselt, Harku puhul on probleemiks, et see on eramaa ja omanikul on suurem õigus korrastamissuunda määrata. Planeeringus on meil tingimus, et alad tuleb etapiviisiliselt korrastada.

17. **Küsimus:** Ehitusmaavarade alternatiiv on korduskasutatavad materjalid, kas näiteks tehakse tööd, et Paldiski graniit kasutusele võtta?

Vastus (Harry Kuivkaev, KliM): Praegu on ehitusmaavarade kaevandamisele kaks alternatiivi – aheraine ja ehitus- ning lammutusjätmed. Nendega saab maavarasid asendada osaliselt, aga on kohti, kuhu need tehniliste omaduste tõttu ei sobi. Ülikoolid ja näiteks Transpordiamet teevad pidevalt tööd, et leida lahendusi kuidas taaskasutatavaid materjale rohkem kasutada, aga seni kõrgemargilise lubjakivi asendamiseks häid toimivaid lahendusi ei ole. Paldiski gneiss, kui seda hakkab tulema, lükkab kaevandamise vajaduse mingis osas edasi, aga ei asenda lubjakivi nõudlust täielikult. On näiteks mingid tooted, mille koostisesse on ette nähtud lubjakivi. Teiseks on gneiss oluliselt kallim ja me ei oska prognoosida kui suur osa ehitusmaterjalide turust on valmis kallimat gneissi lubjakivi asemel kasutama. Valdavalt kasutab ehitusmaavarasid avalik sektor.

18. **Küsimus:** Ma sain kirja, et mind arvatakse välja teavituspiirkonnast, kuidas seda mõista?

Vastus (Agnes Lihtsa, MKM): Teeme sihtteavitust 500 m raadiuses kaevandusalast olevate kinnistute omanikele. Kui ala väheneb, siis väheneb ka kinnistute arv. Algselt oli 6000

- maaüksust, nüüd on nende arv 4 korda vähem. Mõned inimesed said mitu kirja, sest neil on maaüksus, mis enam ei jää kaevandusala lähedale ja selline, mis jätkuvalt jääb mõjualasse.
19. **Küsimus:** Kui vaadata planeeringus olevate alade pindala, siis neid on 100 aastat üle vajaduse. Miks peab planeerima nii ulatuslikku kaevandamist? Mina leian, et planeerima peaks alad selles ulatuses nagu tegelikult vaja on.
- Vastus (Erki Vaguri, konsultant):** Mida laiemalt uurida, seda paremini saab kaevandamiseks tegelikult sobiva ala välja valida. Meie käsutuses olev geoloogiline informatsioon ei ole konkreetsete kaevanduste projekteerimiseks piisav. Näiteks võib aladelt välja tulla geoloogilisi rikkeid ja see vähendaks kaevandamiseks sobilikku alal. Kui planeeringu jaoks kokkulepet ei saavutata, siis jätkub praegune olukord ja tulevad järgmised kohtuvaidlused.
20. **Märkus (Andrus Umboja, Jõelähtme vallavanem):** Valla huvi on, et tekiks õigusselgus. Kui planeering kehtestatakse, siis on meil vähemalt teadmine, kuhu üldse karjäärid tulla võivad. See on väärtus, mida vald arvestab ja ootab.
21. **Küsimus:** Räägitud on 500 meetrisest puhvrast karjääri ja elamute vahel. Tegelikult on elamuid karjääridele palju lähemal.
- Vastus (Triin Koorits, konsultant):** 500 meetrine puhver on planeeringuga leitud lahendus häiringute vähendamiseks. Praegustel karjääridel seda ei ole, sest maapõueseaduse kohaselt on nõutav 100 meetrine puhver, mida kokkuleppel maaomanikuga saab vähendada. Ka meie planeeringus on kohti, kus puhver on väiksem kui 500 meetrit, aga need on kohad, kus on juba mingi olemasolev häiring. Järgmistes etappides peab nendes kohades kumulatiivse mõju leevendamise võimalusi analüüsima.
22. **Küsimus:** Kas kaevandamise puhul on mõeldud ka talumistasu peale?
- Vastus (Harry Kuivkaev, KliM):** Vabariigi Valitsuse tegevusprogrammis on sees maavarade kaevandamise kohaliku kasu instrumendi loomine. See peaks eeldatavasti lähiajal avalikuks tulema. Talumistasu saab olema analoogne tuulikute talumistasule.
23. **Küsimus:** Kes otsustab selle talumistasu saamise?
24. **Vastus (Harry Kuivkaev, KliM):** Talumistasu tuleb kõigile, ka olemasolevatele karjääridele. Kaevandustasu tõuseb ja see raha läheb riigile ja seal omavalitsustele, kes maksab inimestele talumistasu.
25. **Küsimus:** Miks peab kaevandama just Harjumaal, kus inimasustus on kõige tihedam?
- Vastus (Harry Kuivkaev, KliM):** Maavara saab kaevanda seal, kus see levib. Kõrgemargiline lubjakivi levib Põhja-Eestis peamiselt Harjumaal. Teiseks, ma olen kindel, et ükskõik millisesse Eesti osasse me läheme kaevandamise jutuga, inimesed ütlevad ikka, et minge kaevandage kusagil mujal.
26. **Küsimus:** Kas annate võimaluse esitada täiendavaid ettepanekuid, see on olnud meie hea tava?
- Vastus (Agnes Lihtsa, MKM):** Täiendavaid ettepanekuid saab esitada kahe nädala jooksul kirjalikult.